

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 9/2000 rd

Regeringens proposition om statsbudgeten för 2001

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Med stöd av 38 § 3 mom. riksdagens arbetsordning har miljöutskottet beslutat lämna utlåtande om budgetpropositionen för 2001 till den del den hänför sig till utskottets behörighetsområde.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- minister Suvi-Anne Siimes och konsultative tjänstemannen Pekka Pelkonen, finansministeriet
- överdirektör Martti Lujanen, miljörådet Jaako Henttonen, överinspektör Jukka-Pekka Flander, överinspektör Mari Linnapuomi och överinspektör Timo Saarinen, miljöministeriet
- enhetschef Pauli Mustonen, utrikesministeriet
- industrirådet Sirkka Vilamo, handels- och industriministeriet

- avdelningsdirektör Pekka Kärki, Museiverket
- specialforskare Juha Sarkkula, Finlands Miljöcentral
- överdirektör Teuvo Ijäs, Statens bostadsfond
- verkställande direktör Matti Sarnela, Sato-Koncernen Abp
- koncerndirektör Ben Grass, VVO-koncernen Ab
- sakkunnige Eero Hiltunen, Finlands Kommunförbund
- organisationssekreterare Pentti Naulapää, Vuokralaisten Keskusliitto
- ombudsmannen Timo Heinonen, Asuntokiinteistö- ja rakennuttajaliitto ASRA ry
- generalsekreterare Esko Joutsamo, Finlands Naturskyddsförbund rf
- verkställande direktör Ulla-Mari Karhu, Finlands studiebostäderna Ab.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

I sitt utlåtande om miljöministeriets huvudtitel tar miljöutskottet upp kapitlet om främjande av boendet (35.30), kapitlet samhällen, användning av områden och naturvård (35.20) beträffande naturvård och vård av byggnadsarvet, kapitlet miljövård (35.10) beträffande skyddet av Östersjöns marina miljö, närområdessamarbetet och

miljövårdsarbeten samt kapitlet övriga utgifter inom miljöministeriets förvaltningsområde (35.99) beträffande vissa understöd.

Vidare behandlar utskottet kapitlet konst och kultur (29.90) under undervisningsministeriets huvudtitel beträffande Museiverkets omkostnader, kapitlet energipolitik (32.60) under handels- och industriministeriets huvudtitel beträffande

fande användning av förnybar energi och kapitlet internationellt bistånd (24.30) under utrikesministeriets huvudtitel beträffande miljöbistånd.

Främjande av boendet (35.30)

Budgetens utgångspunkter

I budgetpropositionen framhålls att den gynnsamma ekonomiska utvecklingen har ökat inflyttningen till de växande ekonomiska regionerna, där efterfrågan på bostäder redan överskrider utbudet.

Den fritt finansierade bostadsproduktionen har ökat under de senaste två åren. Merparten av de färdigställda bostäderna är ägarbostäder. Den stora efterfrågan på bostäder har emellertid lett till en prisstegring i huvudstadsregionen med 15 procent per år och i andra delar av landet med i genomsnitt 11 procent per år. Också hyrorna för fritt finansierade bostäder har klart stigit. Däremot har målen för den påbörjade nyproduktionen med statligt stöd inte uppnåtts. Inte minst i huvudstadsregionen har de stegrade byggkostnaderna och tomtbristen i hög grad inskränkt nybyggandet.

Problemet för de bostadsbehövande är bristen på bostäder till skäligen priser i huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra. I huvudstadsregionen lyckades bara 19 procent av de sökande i föl få en aravabostad. Dessutom har det i huvudstadsregionen och andra tillväxtcentra uppstått en marginalgrupp som inte har råd med en dyr ägarbostad och som med hänsyn till inkomstgränserna inte heller får tillgång till samhällsstödda bostäder.

Det otillräckliga utbudet på bostäder inte minst i huvudstadsregionen men också i andra tillväxtcentra försämrar tillgången till arbetskraft och inverkar skadligt på hela samhällsekonomin. Inom områden med flyttningsförlust står bostäder däremot tomma.

Det centrala målet för budgetpropositionen för 2001 är alltså att öka utbudet på bostäder inom områden med stor efterfrågan och bibehålla prisstabilitet. Bostadspriserna står för tillfället för omkring en procentenhet av inflationen i Finland, som är omkring tre procent.

För att uppnå målen föreslår regeringen i sin budgetproposition att

- en större andel av de nya bostäder som byggs med arava- och räntestödslån byggs i huvudstadsregionen, dess kranskommuner och de övriga största tillväxtcentren,

- tillgången till tomtmark främjas genom samarbete mellan staten och kommunerna och att hindren för att få i gång bostadsproduktionen på dessa områden undanröjs,

- kostnaderna för arava- och räntestödsproduktionen inte stiger alltför mycket,

- nyproduktion av bostäder prioriteras framför ombyggnad i tillväxtområden,

- renoveringsunderstöden huvudsakligen riktas utanför tillväxtcentren,

- åtgärder vidtas för att bibehålla statsunderstödda hyresbostäder som hyresbostäder,

- förberedelser vidtas för att lösa problemen med aravahyresbostäder som inte utnyttjas fullt ut i områden med sviktande invånarunderlag.

Regeringen avser att följa de grundläggande riktlinjerna för bostadsbudgeten för 2001 och att genomföra dels den bostadspolitiska strategi som godkänts i juni, dels statens, huvudstadsregionens och kranskommunernas gemensamma samarbetsdokument, som tillsammans anger de bostadspolitiska målen på längre sikt.

Som bostadspolitiska utgångspunkter på längre sikt i budgeten nämns särskilt att förutspå förändringar i flyttningsrörelsen och den demografiska strukturen, bygga bostäder av hög kvalitet, ta hänsyn till bostädernas livscykelekonomi, utveckla tätt småhusbyggande och småskaliga områden med flervåningshus och att beakta den åldrande befolkningens krav på boende och service.

Miljöutskottet finner utgångspunkterna i budgetpropositionen motiverade. Det har redan under flera år understrukits att de årliga budgetpropositionerna bör utgå från en långsiktig bostadspolitik. Därför är det bra att regeringen har lagt upp en bostadspolitisk strategi och ett samarbetsdokument med huvudstadsregionen och kranskommunerna och att den också försöker främja dem genom budgeten. De i budgetmotiveringen särskilt nämnda långsiktiga bostadspo-

litiska utgångspunkterna och målen är enligt utskottets mening centrala för en gynnsam utveckling av boendesamhällena. Likaså är det bra för en långsiktig och planmässig bostadspolitik att budgetpropositionen medger villkorliga förhandsbeslut för 2002—2004 inte bara i fråga om aravalån utan också i fråga om räntestödslån i huvudstadsregionen, kranskommunerna och andra tillväxtcentra.

De detaljerade förslagen i budgeten räcker dock enligt utskottets mening inte till för att uppnå vare sig produktionsmålen eller vissa andra mål i budgetpropositionen. Vi har sett i år att produktionen i rådande konjunkturläge inte minst i huvudstadsregionen än en gång klart släpar efter målsättningen.

Arava- och räntestödsproduktion

Budgetpropositionen ställer som mål 11 500 nya bostäder med arava- och räntestödslån 2001. Med hänsyn till konjunkturläget finner utskottet målet tillfredsställande, men med hänsyn till bostadsefterfrågan är det otillräckligt. Redan för att detta mål skall nås är det enligt utskottets mening skäl att vidta effektivare åtgärder för att skaffa tomtmark och tillämpa olika slag av stödformer för statlig produktion. Vidare bör låne- och räntestödsvillkoren, valet av invånare och stödet för boende uppmärksammas.

Budgetpropositionen utgår från att staten och kommunerna i samråd hjälps åt att skaffa tomtmark för bostadsbyggande. I budgeten hänvisas till ett samarbetsdokument, som innebär att staten åtar sig att sälja områden som ägs av fastighetsinvesteringsbolaget Kapiteeli Ab för bostadsproduktion till ett skäligt pris. Enligt vad utskottet har erfärut har försäljningen av Kapiteelis marker knappt kommit i gång. Enligt utskottets mening är det nödvändigt att påskynda försäljningen av sådana av Kapiteelis marker som kan planläggas för bostadsbyggande.

För att säkra tillgången till tomter är det också motiverat att ta till fiskala metoder. Utskottet anser att det behövs fortsatta skattelättnader på försäljningsvinsten för tomtförsäljning. Vidare anser utskottet det viktigt att planer som enligt den gamla byggnadslagen (370/1958) skall un-

derställas miljöministeriet tas upp till behandling i snabb takt.

Tillgången till ny tomtmark fördröjer bostadsproduktionen. I huvudstadsregionen behövs snabbverkande åtgärder för att få i gång produktionen, för inte ens projekt inom planlagda områden har kommit i gång på grund av de höjda byggkostnaderna och gällande begränsningar.

I motiveringen till budgetpropositionen ställs vissa arava- och räntestödslån i likhet med tidigare praxis utanför bevilningsfullmakten, trots att lån eller understöd enligt gällande lagstiftning kunde beviljas. Hit hör ägarbostadsaravalån, kortfristiga ombyggnadslån och räntestöd för bostadsaktiebolagshus. Utskottet menar att kortfristiga räntestödslån, räntestödslån för bostadsaktiebolagshus och egen bostad samt ägarbostadsaravalån bör godkännas inom ramen för arava- och räntestödsfullmakten i budgeten för 2001. Enligt vad utskottet har erfärut finns det en viss beredskap för att få i gång produktion med hjälp av sådana stöd. Genom dessa produktionsformer kunde bostäder till skäliga priser åstadkommas precis för de marginalgrupper som inte ryms inom de fastställda inkomstgränserna i den övriga arava- och räntestödslagstiftningen.

Inkomstgränserna för boende i arava- och räntestödslagstiftningen har inte setts över på tio år. De låga inkomstgränserna utgör ett av hindren för att få i gång produktionen. De stegrade byggkostnaderna gör att hyrorna blir så höga att det inte går att finna hugade boende med gällande inkomstgränser. Därför menar utskottet att inkomstgränserna för boende måste höjas när det gäller statsunderstödd produktion. En höjning av inkomstgränserna bidrar dessutom till att förebygga segregering, vilket är ett av de centrala målen i regeringens bostadspolitiska strategi.

Också det faktum att den acceptabla hyresnivån för bostadsbidrag släpar efter de stegrade kostnaderna och gängse hyresnivå är ett hinder för att få i gång produktionen. Utskottet anser att den acceptabla hyresnivån också bör höjas utifrån riktlinjerna i den bostadspolitiska strategin.

Av motiveringen till budgetpropositionen framgår att regeringen förbereder en reform av räntestödslagstiftningen. Meningen är att en pro-

position i saken inom kort skall lämnas till riksdagen. Utskottet tar inte ställning till villkoren för räntestödslån eller lagens innehåll i övrigt förrän propositionen har lämnats till riksdagen för behandling. Vad gäller aravalånen, konstaterar utskottet däremot att höjningen av årsavgiften (inflationen +1 %) för 2001 bör justeras så att den bara är lika stor som inflationsprocenten.

Om produktionen i huvudstadsregionen och kranskommunerna under 2001 inte kommer i gång på det sätt som budgetpropositionen förutsätter, bör outnyttjade fullmakter precis som i år anvisas för andra tillväxtcentra och vid behov utföras för dem.

Ombyggnadslån

Enligt motiveringen prioriteras nybyggnad i tillväxtområdena framför ombyggnad. I linje med detta föreslås antalet bostäder som skall ombyggas minska från fem till fyratusen i budgeten.

Utskottet ser det som mycket viktigt att ombyggnadslånen för förorter bibehålls på nuvarande nivå enligt riktlinjerna i den bostadspolitiska strategin. Vidare uppmärksammar utskottet behovet av ombyggnad av studentbostäder.

På många orter finns det tillräckligt många studentbostäder, men de kräver modernisering och ombyggnad. De äldsta bostäderna befinner sig i uselt skick och bostädernas standard uppfyller inte nuvarande boendekrav. En ombyggnad av studentbostadslägenheter till småbostäder är en bra metod att sköta om det stora bostadsbeståndet och se till att bostäder som byggts med samhällets stöd bibehålls som studentbostäder. Därför anser utskottet att ombyggnadslånen också bör användas för renovering av studentbostäder.

Renoveringsunderstöd

I budgeten anslås 150 miljoner mark till understöd för bostadsrenovering. I budgeten för 2000 är motsvarande belopp 240 miljoner mark.

Enligt budgetmotiveringen anvisas understöd framför allt för projekt som skall göra det möjligt för den äldre befolkningen att bo hemma. Understöden riktas huvudsakligen utanför tillväxtcentren.

Utskottet finner den principen i budgeten helt riktig att renoveringsunderstöden i första hand riktas utanför tillväxtcentren. Behovet av att renovera gamla bostäder är mycket stort på landsbygden och i tätorter på landet. Att anslaget nu skärs ner leder dock till att det blir mycket svårt att anvisa understöd för hissreparationer i bostadscentren. Detta är inte bra, menar utskottet.

Den bostadspolitiska strategin ställer som mål att det skall byggas fler hissar i befintliga bostadshus för att den äldre befolkningen skall kunna bo hemma. Därför anser utskottet att anslaget för renoveringsunderstöd är alltför litet. Utskottet föreslår att anslaget höjs till samma nivå som i år.

Andra synpunkter

När de bostadspolitiska målen läggs upp är det enligt utskottets mening skäl att noggrant analysera bostadsprisernas utveckling i huvudstadsregionen. Det är möjligt att priserna inte längre som tidigare kommer ner efter den senaste kraftiga stegringen. Huvudstadsregionen håller på att utvecklas till Finlands enda storstadsområde, där bostadspriserna för gott stannar på en hög nivå.

Vidare menar utskottet att ställningstagandet i den bostadspolitiska strategin till statens och kommunernas gemensamma garantisystem för produktion av hyres- och bostadsrättsbostäder ytterligare måste utredas noga. Förslaget får inte utskottets oreserverade stöd. Enligt erhållen utredning kommer den gemensamma garantin inte att fungera i praktiken.

Dessutom anser utskottet att det behövs en särskild samlad utredning av bostadssituationen för studerande. För studentbostadsproduktionen är det viktigt med insatser för att förbättra tillgången till tomtmark till skäligt pris. I detta utlåtande har utskottet också lyft fram behovet av renovering av studentbostäder. På det hela taget är bostadssituationen för studerande dock mycket svår speciellt i större städer. För tillfället räcker lånefullmakterna för nya bostäder till för omkring 1 000 bostäder per år. Enligt en beräkning av studentbostadsbehovet behövs det dock mer än 3 000 nya bostäder per år. Också bristerna i

bostadstillägget till studerande, t.ex. det låga tilläggsberättigande hyrestaket, försvårar situationen för de studerande.

I början av 2001 kommer ett åtgärdsprogram för områden med minskande befolkningsunderlag att färdigställas. Utskottet anser att medel för de kostnader som åtgärdsprogrammet kräver bör tas in i en tilläggsbudget.

Utskottets förslag beträffande bostadsbudgeten

Med stöd av det ovan sagda anför miljöutskottet

att finansutskottet bör komplettera budgetmotiveringen med kortfristiga räntestödslån, räntestödslån för bostadsaktiebolagshus och egenbostäder samt ägarbostadsaravalån (35.30.60),

att finansutskottet bör höja anslaget för renoveringsunderstöd till årets nivå om 240 miljoner mark (35.30.60),

att finansutskottet bör återinföra skattelättnader för skatten på försäljningsvinst för tomtmark,

att finansutskottet i sitt betänkande bör förutsätta att inkomstgränserna för boende och den högsta hyresnivån som berättigar till bostadsbidrag höjs när det gäller statsunderstödd bostadsproduktion,

att finansutskottet i sitt betänkande bör förutsätta att försäljningen av Kapiteeli Ab:s marker för bostadsproduktion till skäliga priser påskyndas,

att finansutskottet bör förutsätta att höjningen i årsavgiften på aravalån läggs fast på samma nivå som inflationsprocenten 2001,

att finansutskottet i sitt betänkande även i övrigt bör beakta det som framförts i detta utlåtande om snabbare behandling av planer som underställts miljöministeriet, ombyggnadsrenoveringar, kommunernas

och statens gemensamma garantier, äldrebefolkningens och de studerandes bostadsbehov och verkställigheten av åtgärdsprogrammet för områden med minskande befolkningsunderlag.

Samhällen, användning av områden och naturvård (35.20)

Vård av byggnadsarvet

För vård av byggnadsarvet (35.20.64) anslås 5 miljoner mark precis som i år. Därtill anvisas Museiverket under undervisningsministeriets huvudtitel 3,1 miljoner mark för underhåll eller förbättring av naturhistoriskt värdefulla byggnader (29.90.50).

Det sammantagna understödsbeloppet 8,1 miljoner mark är mycket knappt med hänsyn till ansökta understöd (ca 80 miljoner mark) och höjningen i bostadskostnaderna samt det europeiska genomsnittet. Utskottet anser att det måste anslås mera medel i kommande budgetar.

I detta sammanhang uppmärksammar utskottet också att det inte anvisas medel till stöd för inventeringar av kulturmiljön under Museiverkets omkostnader. Den nya markanvändnings- och bygglagen och det statsrådsbeslut om riksomfattande mål för markanvändningen som skall utfärdas med stöd av den förutsätter att kulturmiljön skyddas genom planläggning uttryckligen utifrån inventeringarna. Av denna orsak ser utskottet det som mycket viktigt att de riksomfattande inventeringarna uppdateras.

Med stöd av det ovan anförda framhåller miljöutskottet

att finansutskottet bör överväga ökade anslag för inventeringsunderstöd under Museiverkets omkostnader i undervisningsministeriets huvudtitel (29.90.24) och

att finansutskottet i sitt betänkande bör uppmärksamma behovet av finansiering av byggnadsarvet och underhållet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

Naturskyddsområden

I budgetpropositionen anslås medel för anskaffning av naturskyddsområden (35.20.87) utifrån det 1996 fastslagna övergripande finansieringsprogrammet. Jämfört med 2000 ökar anslaget för 2001 med 28 miljoner mark. Miljöutskottet är tillfreds med denna ökning.

I detta sammanhang uppmärksammar utskottet skyddsområdenas fåtalighet i södra Finland. Utifrån det nationella skogsprogrammet och en utredning om skyddet av skogarna i södra Finland planeras fler skyddsområden. Detta är enligt utskottets mening motiverat, för det behövs en större skyddsareal inte minst i södra Finland för att mångfalden i vår natur skall kunna bevaras. I dag spelar naturskyddsområdena en stor roll inte bara som garantier för att naturens mångfald bevaras utan också för medborgarnas rekreationsmöjligheter och som stödområden för det lokala näringslivet.

I kommunerna pågår en lång rad naturskyddsprojekt. Ett nytt skyddsprojekt i södra Finland är Repovesi nationalpark, som även riksdagen har intagit en positiv hållning till. Utskottet anser det viktigt att Repovesiprojektet avancerar. Det är fråga om en ny typ av mindre park på tusen hektar som stöder sig på omgivande Naturaområden och andra skyddsområden och som genomförs med hjälp av frivilliga markköp. Av de tusen hektar som riksdagen ställt som mål fattas ytterligare 94 i Repovesi. De kommer att kosta omkring en miljon mark.

I budgetpropositionen föreslås att anslaget för skötsel och underhåll av naturskyddsområdena (35.20.22) skall höjas från 74,5 till 80,33 miljoner mark. Utskottet är tillfreds med höjningen.

Problemet med utgifterna för skötsel och underhåll av naturskyddsområdena är dock att mindre än 20 procent av anslaget återstår för egentlig naturvård (bl.a. återställande av områden i sitt naturliga tillstånd). Merparten av medlen går till att bygga och underhålla service (stigar, information osv.). Ju mer naturturismen ökar desto starkare blir trycket på bättre service och då finns det risk för att skötseln av naturområdena kommer på undantag.

Med stöd av det ovan anförda framhåller miljöutskottet

att finansutskottet i sitt betänkande bör uppmärksamma det framtida ökande behovet av finansiering för skötsel och underhåll av naturskyddsområdena.

Miljövård (35.10)

Utskottet konstaterar rent generellt att det är mycket viktigt att det görs miljökonsekvensbedömningar i samband med projekt som inverkar på miljön. Utskottet tillstyrker det som sägs i budgetmotiveringen om att lagstiftningen om miljökonsekvensbedömningar och förvaltningspraxis i anknytning till dem måste samordnas i Finland.

Skydd av Östersjöns marina miljö och främjande av miljösamarbete i länder i Finlands närområden

Anslaget under momentet för främjande av miljövården (35.10.63) är avsett till att stödja samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. Anslaget används också för att skydda Östersjöns marina miljö och fullfölja målen för vattenvård fram till 2005. Regeringen föreslår att anslaget bibehålls på nuvarande nivå.

Anslaget på momentet för främjande av miljösamarbete i länder i Finlands närområden (35.10.67) får användas för att främja miljöinvesteringar, internationella miljöprogram som länderna skall verkställa gemensamt och områdesvisa strategier i Finlands närområden. Det får dessutom användas till beredning och samarbete i anslutning till dessa. Enligt momentets förklaring används anslaget också för genomförande av programmet för en hållbar utveckling för Östersjön samt för främjande av initiativ till projekt som ingår i strategin för den nordliga dimensionen. Regeringen föreslår att anslaget bibehålls på årets nivå.

Anslaget på momentet för miljövårdsarbeten (35.10.77) får också användas bland annat för upprustning av vattendrag och överföringsledningar som främjar vattenvården. På momentet föreslås en miljon mark mer än året innan.

Miljöutskottet anser det mycket viktigt att säkerställa finansieringen för projekt som har med skyddet av Östersjöns marina miljö att göra. I budgeten för 2001 föreslås att finansieringen i det stora hela skall bibehållas på årets nivå. Enligt vad utskottet har erfarit kommer de finansiella behoven att öka i de kommande årens budgetpropositioner.

För det första kommer det nationella Östersjöprogrammet att öka finansieringsbehovet. Programmet är under beredning och förväntas vara klart nästa år. Utskottet anser att finansieringen av sådana åtgärder som programmet medför måste vägas in i budgeten för 2002.

Det centrala i skyddet av Östersjöns marina miljö är att säkerställa Finlands finansiella bidrag till olika avloppsreningsprojekt i S:t Petersburg. Enligt erhållen utredning kommer det finansiella behovet till denna del klart att öka 2002. Utskottet finner det viktigt att dessa behov beaktas vid beredningen av följande budgetproposition.

Den stora hotbilden framför andra för skyddet av Östersjön är oljehamnsprojektet i Primorsk (Björkö). När hamnen öppnas kommer olje- och kemikalietransporterna på Finska viken att bli tre eller fyra gånger fler. Finland måste förbereda sig för denna situation. Det finns till exempel inte ett enda högsjöfartyg som lämpar sig för oljebekämpning i Finska viken öster om Helsingfors. Utskottet menar att Finland bör vara redo att finansiera miljökonsekvensbedömningar också av hamnen i Primorsk.

Vidare understryker utskottet att initiativ i anknytning till EU:s nordliga dimension bör främjas. För att denna strategi för den nordliga dimensionen skall få större tyngd måste det finnas adekvata medel för att finansiera eventuella projekt.

Utöver dessa internationella projekt är Finlands egna vattenvårdsåtgärder av stor vikt, anser utskottet. Det poängterar framför allt att den diffusa belastningen måste fås att minska i enlighet med statsrådets målprogram för vattenvården. Med tanke på skyddet av Östersjön är det viktigt att till exempel fiskodlingen lyckas uppnå målen för reducerad forsfor- och kvävebelast-

ning. Enligt budgetmotiveringen kommer vattenvårdsåtgärder att stödjas bl.a. inom fiskodlingen. Utskottet anser att fiskodlingsanläggningar bör beviljas investeringsstöd för att ta i bruk ny teknik.

Utskottet framhåller också att det i miljöcentralerna finns gott om miljöprojekt som bara väntar på finansiering och föreslår ökat anslag på behöriga moment för att avveckla den nuvarande anhopningen.

För skyddet av Östersjön är det enligt utskottets mening dessutom viktigt att kommunerna i kustområdet uppmuntras att lägga upp ett kommunalt Östersjöprogram. Därför bör möjligheterna att stödja kommunerna med programupplägget beaktas när kommande budgetpropositioner utarbetas.

Med stöd av det ovan anförda anför miljöutskottet

att finansutskottet i sitt betänkande bör uppmärksamma det ökade behovet av finansiering för Östersjöprogrammet, avloppsvattenrening i S:t Petersburg, oljehamnsprojektet i Primorsk och initiativen i anknytning till strategin för den nordliga dimensionen vid uppgöringen av nästa års budgetproposition.

Övriga utgifter inom miljöministeriets förvaltningsområde (35.99)

Vissa understöd

Anslaget på momentet får användas till betalning av understöd till riksomfattande naturskydds- och miljöorganisationer, till riksomfattande organisationer inom bostads- och byggnadsbranschen för informations- och upplysningsverksamhet, till betalning av understöd till projekt som främjar miljövärden i skärgården enligt 12 § lagen om främjande av skärgårdens utveckling (494/1981) samt till betalning av understöd till Håll Skärgården Ren rf och verksamhet som främjar avfallshanteringen i fjällen. Anslaget får också användas till stöd för verksamhet av projektnatur som främjar en hållbar utveckling samt miljöfostran och miljöupplys-

ning. Regeringen föreslår att momentet bibehålls på årets nivå.

Miljöutskottet anser det viktigt att frivilligorganisationerna och frivilligverksamhet understöds med statliga medel. Inom miljöförvaltningen har på senare tid genomförts omfattande lagstiftningsprojekt (bl.a. miljökonsekvensbedömningar, en ny bygglagstiftning, en ny miljövrårdslagstiftning). I praktiken går informationen om dem ut till medborgarna och återbärningen för medborgarna till myndigheterna i samband med beslut via frivilligorganisationerna. Av dessa organisationer begärs utlåtanden, och företrädare för dem väljs in i kommittéer och arbetsgrupper. Också en del viktiga miljövrårdsarbeten utförs genom medborgarnas frivilliga insatser. Utskottet menar att medborgarnas medverkan och ökade medvetenhet överlag är viktiga faktorer med tanke både på en hållbar utveckling och en demokratisk utveckling.

Med stöd av det ovan anförda framhåller miljöutskottet

att finansutskottet i sitt betänkande bör uppmärksamma behovet av ökat anslag på understödsmomentet i framtiden och

att finansutskottet i sitt betänkande bör förutsätta att medel av nästa års anslag också avsätts för Pidä Lappi siistinä ry.

Energipolitik (32.60)

Främjande av förnybara energikällor

Anslaget på momentet för energistöd (32.60.40) är avsett att användas till stöd för investerings- och utredningsprojekt som främjar energisparandet, effektivare energianvändning och användningen av förnybar energi samt minskar miljöskadorna av produktionen och användningen av energin och annars främjar en säker och mångsidig energiförsörjning. För tillfället utnyttjas energistödet nästan helt för projekt som främjar användningen av förnybara energikällor och energisparande, för det främsta målet för de understöd som beviljas från detta moment går ut på att minska drivhusgaserna.

Enligt budgetpropositionen får bara 86 miljoner mark av bevillningsfullmakten på momentet utnyttjas 2001. Fullmakten för 2000 är 116 miljoner mark.

Miljöutskottet ser med oro på det minskade energistödet. Finlands nationella klimatstrategi kommer att stå färdig nästa år. Enligt erhållen utredning är en av de viktigaste metoderna i den för att uppnå målen för minskade utsläpp att användningen av förnybara energikällor ökar. Med hänsyn till detta bör anslaget på energistödsmomentet höjas.

I programmet för främjande av förnybara energikällor föreslås också att energistödet skall höjas. Vidare föreslås där ett demonstrationsstöd som kunde beviljas ett eller högst två stora projekt för ny teknik en gång per tre år. Det är inte möjligt att stödja projekt av detta slag inom ramen för det normala energistödsmomentet. Budgetpropositionen tar över huvud taget inte upp något demonstrationsstöd.

Med stöd av det ovan sagda anför miljöutskottet

att finansutskottet bör höja bevillningsfullmakten enligt momentet för energistöd (32.60.40) under handels- och industriministeriets huvudtitel till samma nivå som i år och

att finansutskottet i sitt betänkande bör förutsätta att ett demonstrationsstöd tas in i budgetpropositionen för 2002.

Internationellt bistånd (24.30)

I budgetpropositionen påpekas att målsättningen för utvecklingssamarbetet internationellt framför allt styrts av FN:s stora internationella konferenser på 1990-talet. På dem har fr.o.m. konferensen om miljö och utveckling i Rio 1992 behandlats mänskliga rättigheter, befolkningsfrågor, social utveckling, kvinnornas ställning och boende- och bebyggelsefrågor. Finland har förbundit sig att iaktta slutdokumenten för alla dessa konferenser och sålunda styr de också Finlands utvecklingssamarbete.

Finland har som mål att utrikes- och säkerhetspolitiken, handelspolitiken och biståndssamarbetet skall harmoniera med varandra. De gemensamma målen för dessa utrikespolitiska sektorer är i fråga om u-landspolitiken att

- förbättra den världsomspännande säkerheten
- minska den omfattande fattigdomen
- främja respekten för mänskliga rättigheter och demokrati
- förebygga globala miljöproblem
- öka den ekonomiska växelverkan.

Enligt budgetpropositionen höjer regeringen biståndsmedlen med tilläggsfinansiering och har som mål att uppnå den av Förenta Nationerna rekommenderade biståndsnivån när den ekonomiska situationen tillåter detta.

Enligt erhållen utredning har miljöaspekten på senare tid klart lyfts fram i Finlands biståndprojekt. I det bilaterala samarbetet ingår det miljö- och naturvårdsprojekt i programmet för nästan vart och ett av de länder som Finland huvudsakligen samarbetar med. Sammantaget eftersträvas dock en övergripande syn i biståndssamarbetet på de olika projektens ekonomiska, sociala, ekologiska och kulturella hållbarhet.

Miljöutskottet noterar med tillfredsställelse att miljöaspekten under det senaste året har för-

stärkts i Finlands biståndssamarbete. Utskottet understryker att miljöaspekten bör hållas framme också i det multilaterala biståndssamarbetet. Detsamma gäller räntestödslånen till u-länderna.

Miljöutskottet finner en sådan utgångspunkt helt riktig att biståndsprojekten bör utgöra helheter där miljöfrågor ingår som en faktor för bärkraftig utveckling. Det är lättare att engagera den lokala befolkningen och aktivera medborgarna i helhetsbetonade projekt, vilket också ger större garantier för att projekten lyckas.

Miljöutskottets representanter har under de två senaste åren haft tillfälle att se hur vissa biståndsprojekt fungerar i praktiken bland annat i Indonesien. Med tanke på insatser för att förebygga en klimatförändring är det motiverat med fortsatt stöd till det tropiska sumpmarksprojektet i Indonesien och medverkan i projekt för hållbar skogsvård.

Utlåtande

Miljöutskottet anför vördsamt som sitt utlåtande till finansutskottet

att finansutskottet bör beakta det som sagts i detta utlåtande.

Helsingfors den 17 oktober 2000

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Tytti Isohookana-Asunmaa /cent
medl. Christina Gestrin /sv
Rakel Hiltunen /sd
Susanna Huovinen /sd
Tarja Kautto /sd
Riitta Korhonen /saml
Kalervo Kummola /saml
Esko Kurvinen /saml

Kari Kärkkäinen /fkf
Jari Leppä /cent
Hanna Markkula-Kivisilta /saml
Rauha-Maria Mertjärvi /gröna
Säde Tahvanainen /sd
Hannu Takkula /cent
Pekka Vilku /cent
ers. Katja Syvärinen /vänst.

Sekreterare vid sammanträdet var

utskottsrådet Salme Kandolin.

